

Rädda Barnens yttrande över utkast till lagrådsremissen: Kroppsbesiktning i syfte att utreda ålder i brottmålsprocessen

I utkastet föreslås att kroppsbesiktning i syfte att utreda ålder ska få göras på den som skäligen misstänks för ett brott som kan ge fängelse, under förutsättning att den misstänktes ålder har betydelse för påföljden. Det kan handla om att avgöra om den misstänkte är straffmyndig, eller om att åldern annars kan ha betydelse för val av påföljd eller straffmätning.

Rädda Barnen tillstyrker förslagen i utkastet till lagrådsremiss men vill poängtera att oavsett varför eller när åldersbestämning görs, måste det göras med metoder som är träffsäkra och rättssäkra samt ske på ett sätt som gör att barnet känner sig delaktigt i processen och får komma till tals enligt artikel 12 i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Förslaget syftar till att återställa rättsläget genom att formulera i lagtext den praxis som rådde innan Högsta domstolen i december 2016 underkände den tolkning som dittills gjorts av lagen. Syftet är enligt utkastet inte att åstadkomma någon utvidgning av möjligheten att kroppsbesiktiga jämfört med tidigare praxis. Det slås också fast att beslut om kroppsbesiktning inte ska få fattas om det enbart har betydelse för frågan om utvisning, eftersom utvisning på grund av brott inte är en rättspåföljd. Rädda Barnen vill betona att samma principer som tidigare ska gälla kring legalitet, behov, ändamål och proportionalitet.

Rädda Barnens samlade bedömning

Det är enligt Rädda Barnen viktigt för det allmänna rättsmedvetandet och tryggheten i samhället att brott utreds och att brottslingar lagförs på det sätt som lagstiftaren avsett. Misstänkta brottslingar bör behandlas så likvärdigt som möjligt oavsett om de är folkbokförda i Sverige eller inte. Om det krävs en utredning av ålder för att kunna avgöra hur en misstänkt i ett brottmål ska hanteras i rättsprocessen inklusive påföljdsfrågan så är det önskvärt att en sådan kan göras.

Rädda Barnen tillstyrker förslagen i utkastet till lagrådsremiss.

När det gäller åldersbestämning av barn och unga personer finns det skäl att påminna om vad som sagts i Rädda Barnens yttrande över departementskrivelsen Ds 2016:37; Åldersbedömning tidigare i asylprocessen.

Åldersbestämning av barn och unga, vara sig det görs i asylprocessen eller i rättsprocessen måste göras med metoder som är träffsäkra och rättssäkra, på ett sätt som gör att barnet känner sig delaktigt i processen och får komma till tals enligt artikel 12 i barnkonventionen. De barn för vilka detta kan bli aktuellt får antas vara födda utanför Sveriges gränser, och de har sannolikt tagit sig till Sverige på grund av fara eller allvarliga svårigheter i sitt hemland – vare sig dessa berättigar till asyl

i Sverige eller inte. Ett barn som hamnat i klammeri med rättvisan lever ofta i någon form av utsatthet, och detta gäller inte minst barn som kommit till Sverige på grund av svårigheter i sitt hemland. Att någon annan fattar ett beslut om ens egen ålder kan vara kränkande, särskilt om man känner sig förbisedd och inte lyssnad på. En åldersbedömning ska grunda sig i respekt för individen i fråga och på väl beprövade och dokumenterade metoder.

Liksom när det gäller åldersbedömning i asylprocessen vill Rädda Barnen framhålla att förslagen inte får genomföras på bekostnad av barnets bästa enligt artikel 3 i Barnkonventionen, eller på något sätt inskränka barnets rätt till delaktighet (artikel 12), trygghet och integritet (artikel 2). En medicinsk åldersbedömning ska ske med full respekt för den personliga värdigheten och integriteten och innebära ett så litet medicinskt ingrepp som möjligt.

Medicinska åldersbedömningar är inte hundra procentiga. Det behövs nya, rättssäkra och tillförlitliga metoder för åldersbedömningar. Rädda Barnen anser att en medicinsk åldersbedömning kan vara en del av bedömningen av en persons ålder men måste kompletteras med en bedömning av till exempel dokumentation från hemlandet eller en bedömning av personens psykosociala utveckling.

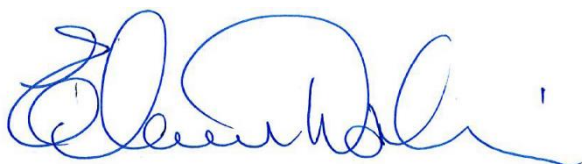
Rädda Barnen vill här betona vikten av att den som utreder den misstänktes ålder använder sin möjlighet att begära in uppgifter från Socialtjänsten i de fall där det kan anses befogat för att bidra till utredningen. Det är viktigt att samtliga aktörer med insyn i barnets liv gör en bedömning i de fall den misstänkte ska anses ha passerat någon av de viktiga åldersgränserna 15 eller 18 år. Bedömningen bör även innehålla en "second opinion".

Förslaget 4.3

Rädda Barnen tillstyrker förslaget.

Rädda Barnen delar även bedömningen som görs i förslaget om att det bör finnas möjlighet till kroppsundersökning oavsett om det handlar om att avgöra om den misstänkte är straffmyndig eller om åldern annars har betydelse för påföljdsfrågan. En viktig precisering görs i förslaget som säger att avsikten inte är att utvidga möjligheten till kroppsbesiktning i förhållande till vad som tidigare ansågs gälla. Beslut om kroppsbesiktning får enligt förslaget heller inte fattas om det enbart har betydelse för frågan om utvisning, vilket Rädda Barnen instämmer i.

Stockholm som ovan

Elisabeth Dahlin
Generalsekreterare
Rädda Barnen